

GREEN TO BLUE: POBOLJŠANJE KOMPETENCIJA ZA ODRŽIVOST U PODRUČJU RIBARSTVA I AKVAKULTURE

R2: PAKET TEČAJA I PRIRUČNIK ZA OBUKU

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Sadržaj

1.	12.	13.	24.	34.1.	34.2.	34.3.	44.4.	44.5.	54.6.	54.7.	75.
	75.1.	75.2.	75.3.	85.4.	95.5.	95.6.	96.	96.1.	106.2.	106.3.	
	116.4.	116.5.	116.6.	117.	128.	13					

1. Uvod

Ovaj dokument je detaljan vodič za organizacije koje sudjeluju u programu obuke "Green to blue". U njemu ćete pronaći potrebne informacije i upute koje će pridonijeti pravilnoj izradi materijala za obuku. Informacije kao što su raspored prezentacija, ciljevi svake prezentacije i svakog modula. Također će biti pružene upute za ispravnu konstrukciju obrazovnog materijala, kao što su format prezentacija, sadržaj modula, točke koje treba naglasiti i točke na koje nastavnik treba obratiti pozornost.

Kada se sesije prilagođavaju lokalnim uvjetima, važno je da se ovi ciljevi učenja i dalje postižu. Postoje neke opće lekcije i ciljevi te specifičnije lekcije za svaku temu/predavanje obuke koje će ostati iste čak i ako ih pohađamo kako bismo educirali različite ribarske zajednice iz mnogih zemalja.

2. Opće lekcije i ciljevi

Oni koji su uspješno završili obuku poboljšat će sljedeće vještine:

Komunikacija, suradnja i pregovaranje : Ove vještine uključuju sposobnost učenika da komuniciraju svoje probleme i poteškoće s ljudima istog ili različitog društvenog statusa. Suradnja i pregovaranje bit će rješenje za probleme koji ih se tiču i pomoći će im da se razviju u svojoj industriji.

Podizanje svijesti o problemu onečišćenja plastikom: Polaznici će se upoznati s trenutnom situacijom po pitanju onečišćenja plastikom i kako ono utječe na njihov rad i svakodnevni život. Također će naučiti o načinima na koje mogu pomoći u uklanjanju ovog problema učeći vrijednost recikliranja, skupljanja plastike iz oceana i smanjenja njezine upotrebe.

Podizanje svijesti o klimatskim promjenama: Tijekom izvođenja programa obuke, sudionici će postati svjesni trenutnog stanja ovog problema. Kako klimatske promjene utječu na ribarstvo i morski okoliš te kako male promjene u svakodnevnom životu mogu pomoći u smanjenju te pojave.

Poznavanje morske ekologije : Sudionici će razumjeti važnost morskih organizama i ekosustava. To će im omogućiti rad s poštovanjem prema okolišu i morskim organizmima.

Prakse upravljanja ribarstvom : Tijekom provedbe programa polaznici će moći identificirati koje prakse njihovog rada povećavaju ili smanjuju održivost ribarske industrije i upravljanja ribljim fondovima.

3. Plan izlaganja i tematika

FAZA 1		
Prezentacija 1	“Edukacija u ribarskim zajednicama”	
teme	Procijenjeno trajanje svake teme	
Uvod	10 minuta	
Poznavanje ekologije mora	20 minuta	
Upravljanje ribarstvom	30 minuta	
PAUZA	15 minuta	
Podizanje svijesti o problemu klimatskih promjena	15 minuta	
Podizanje svijesti o problemu zagađenja plastikom	15 minuta	
Važnost komunikacije i suradnje za ribarske zajednice	30 minuta	
Zaključci i zatvaranje predavanja.	15 minuta	
Prezentacija 2	“Obuka za istraživače, tijela povezana s ribarstvom i donositelje odluka.”	
teme	Procijenjeno trajanje svake teme	
Uvod	10 minuta	
Bioraznolikost i ribarstvo, ribarstvo u odnosu na morske sisavce i gmazove.	20 minuta	
Održivo upravljanje ribarstvom	25 minuta	
PAUZA	15 minuta	
Podizanje svijesti o pitanjima klimatskih promjena i onečišćenja plastikom	25 minuta	
Važnost komunikacije i suradnje	25 minuta	
Zaključci i zatvaranje predavanja.	15 minuta	
		2 sata i 30 minuta
		2 sata i 15 minuta

FAZA 2		
Prezentacija	“Zajednički trening grupa koje sudjeluju”	
teme	Procijenjeno trajanje svake teme	
Uvod	5 minuta	
Ekologija mora i bioraznolikost	20 minuta	
Održivo upravljanje ribarstvom	20 minuta	

		2 sata i 5 minuta
PAUZA	15 minuta	
Onečišćenje plastikom i klimatske promjene	20 minuta	
Komunikacija i suradnja između timova	30 minuta	
Zaključci programa obuke	15 minuta	

4. Faza 1, dio 1 “Obrazovanje u ribarskim zajednicama”

4.1. Uvod

U uvodnom dijelu instruktor se treba predstaviti polaznicima. Procijenjeno vrijeme dodijeljeno za uvod u obje prezentacije prve faze smatra se dovoljnim da instruktor postigne sljedeće:

1. Prvo, pozdraviti i zahvaliti prisutnima na sudjelovanju u obrazovnom programu.
2. Zatim se predstavi polaznicima stvarajući vezu bliskosti među njima.
3. Zatim upoznati polaznike, bilo kroz diskusiju ili obraćajući se riječju naizmjenično.
4. Prisutnima ukratko predstaviti program izlaganja i teme svakog izlaganja.
5. Na kraju, objasniti polaznicima svrhu programa obuke.

4.2. Poznavanje ekologije mora

U ovom dijelu, instruktor će govoriti o važnosti vodnih resursa, morskog ekosustava, organizama koji ga nastanjuju i vrstama skloništa.

Važno je spomenuti važnost ekosustava, elemenata i organizama (velikih ili malih) koji s jedne strane nisu bitni za čovjeka jer se ne iskorištavaju ekonomski, ali su s druge strane važna karika u pravilnom funkcioniranju ekosustava. Na primjer, fitoplankton, male ribe, morski sisavci, pa čak i Cnidaria ili bodljikaš. U raspravi o važnosti organizama za morski okoliš, može se opširno spominjati važnost biološke raznolikosti.

Ono što se mora izbjegavati tijekom obuke je da se ribarima da odgovornost za bilo kakvu štetu koja je mogla biti prouzročena nekim od ovih organizama ili ekosustava njihovim načinom rada. Također moramo paziti da ribari mogu biti svjesni materijala koji im pokušavamo predstaviti, međutim, s praktičnog gledišta i bez potrebne terminologije. Zbog toga je dobrodošlo potrebno filtriranje teških pojmova i prisutnost lokalnih naziva uz službene nazive.

Tema ovog izlaganja je dana u svrhu pronalaženja bogate fotografske i audiovizualne građe, stoga je poželjno koristiti slike nego riječi.

Predložena su i pitanja za razgovor prema ribičima koja mogu zagrijati atmosferu tijekom treninga i povećati prisnost trenera s polaznicima.

4.3. Upravljanje ribarstvom

Pravilno i održivo gospodarenje ribarstvom najvažniji je čimbenik za opstanak ribarske struke u godinama koje dolaze, kao i za zaštitu morskih ekosustava i organizama.

Instruktor se u ovom predavanju treba osvrnuti na definiciju dobrog upravljanja ribarstvom. Kamo može dovesti njegova pravilna, a kamo pogrešna primjena? Jesu li zakoni koji su na snazi u Europskoj uniji sve što ribarima i morima treba za njihovu održivost ili je potrebno više?

Ovaj dio je dan za postojanje aktivnosti između publike i voditelja. Aktivnosti koje mogu pomoći u lakšem razumijevanju poruka. Na primjer, na početku ovog modula, trener može zamoliti polaznike da rasprave i predstave, po prioritetu, probleme s kojima se susreću na svom radnom mjestu. Mogu razgovarati o stvarima koje bi željeli promijeniti u zakonskom okviru svog rada, uvijek s ciljem održivosti ribarske profesije. Oni također mogu prikazati fenomen lošeg upravljanja vodnim resursima kroz primjer tragedije zajedničkog dobra.

Dodatnu pomoć u razumijevanju sadržaja prezentacije može pružiti postojanje slika ili audio-vizualnog materijala za tumačenje nekih pojmova.

Ono što se mora izbjegavati tijekom obuke je da se ribarima da odgovornost za bilo kakvu štetu koja je mogla biti prouzročena načinom na koji rade morskim organizmima ili ekosustavima. Pokušavamo im pomoći da razumiju koncept održivog ribolova, a ne samo ukazati da cijelo vrijeme love na pogrešan način.

4.4. Podizanje svijesti o problemu klimatskih promjena

Fenomen klimatskih promjena značajno je utjecao na kopnene i vodene ekosustave od posljednjih desetljeća. Čak i najmanje promjene koje ova pojava može izazvati (primjerice dolazak male vrste ribe na neko područje) mogu imati prilično značajan učinak na to mjesto u godinama koje dolaze.

U ovom dijelu nastavnik treba podijeliti teret prezentacije na dva dijela.

1. Prvo, pokazati polaznicima važnost klimatskih promjena i kako one utječu na njihovo područje rada. Od toga kako može promijeniti ekosustave do toga kako može ekonomski utjecati na njih.

2. Zatim pokazati načine na koje polaznici mogu smanjiti svoj ugljični otisak, kako u svom svakodnevnom životu kao građani tako i u svom području rada. Kao i načine za borbu protiv klimatskih promjena i njihovo iskorištavanje (na primjer ribolov migratornih vrsta).

Dodatnu pomoć u razumijevanju sadržaja prezentacije može pružiti postojanje slika ili audio-vizualnog materijala za tumačenje nekih pojmova.

4.5. Podizanje svijesti o problemu zagađenja plastikom

Problem onečišćenja plastikom glavni je uzrok i katalizator uništavanja vodenih ekosustava i organizama.

U ovom odjeljku trener mora predstaviti publici neke karakteristike krutog otpada. Na primjer, što su, u kojem postotku su i gdje u vodenom stupcu. Kakve posljedice mogu izazvati? Zaustavljaju li se ti učinci samo na okolišu? Što se događa u organizmima, pa čak i u ljudima?

Napomena: Trener u ovom trenutku treba paziti da naglasi učinke plastičnog onečišćenja na stvari o kojima polaznik izravno ovisi. Na primjer: Učinci plastičnog onečišćenja na ulov važniji su za ribare od učinaka plastičnog onečišćenja na morske sisavce.

Na kraju, u ovom odjeljku predstaviti načine na koje ribari mogu pomoći u borbi protiv onečišćenja plastikom i biti rješenje za ovaj problem.

Osobito je važno da instruktor ne prebacuje odgovornost na ribare za stanje plastičnog onečišćenja morskog okoliša.

Dodatnu pomoć u razumijevanju sadržaja prezentacije može pružiti postojanje slika ili audio-vizualnog materijala za tumačenje nekih pojmova.

4.6. Važnost komunikacije i suradnje za ribarske zajednice

Ovo poglavlje je možda najvažnije od onoga što je prezentirano polaznicima. Komunikacija je ključ pravilne suradnje i skladnog natjecanja među kolegama. Također, komunikacija je ključni sastojak za postavljanje zahtjeva ili stvaranje suradnje s drugim tijelima, bilo višeg ili nižeg društvenog statusa.

I za prvu i za drugu prezentaciju faze 1 sadržaj ovog odjeljka bit će isti, s razlikom primatelja svaki put.

U ovom odjeljku predlaže se da trener slijedi metodu "učimo na svojim greškama". U početku provesti dvije ili tri (ako vrijeme dopušta) aktivnosti zajedno s polaznicima. Zatim bi o njima trebalo raspravljati i dati zaključke i moralne pouke iz tih aktivnosti.

Sve dok su poruke koje trener želi prenijeti kroz aktivnosti protumačene, on može nastaviti s prezentacijom i objasniti kako pravilna komunikacija, pregovaranje i komunikacija mogu pomoći u razvoju njihove profesije i rješavanju problema.

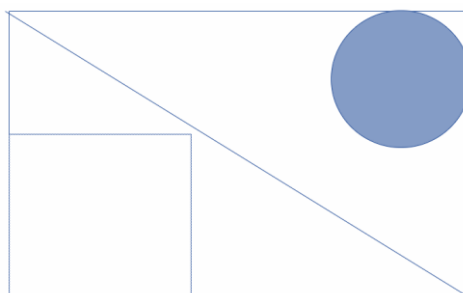
Primjeri aktivnosti koje se mogu predstaviti:

1. Razumijevanje poruka (5 minuta):

Trener predstavlja sliku, a treneri moraju odgovoriti što vide. Nastavnik bilježi odgovore i čita ih na kraju. Što proizlazi iz toga? Za istu stvar (npr. slika mačke) polaznici će dati različite odgovore ovisno o svom pristupu (neki mogu reći da je to samo mačka, neki mogu reći da je to ljuta mačka, ili mačka kojoj je dosadno, itd.). Stoga čak i u stvarnom životu moramo uzeti u obzir da drugi mogu imati drugačije mišljenje o istom pitanju.

2. Opisivanje i prijenos poruke (15 minuta):

U ovoj aktivnosti učenici moraju izabrati jednu osobu između sebe. Ta će osoba dobiti isprintan zamršen dizajn koji nitko drugi neće znati. Cilj je da odabrana osoba opiše ostalima što je prikazano na crtežu i da oni to preslikaju na papir. Gotovo je sigurno da neće svi moći imati isto ili se približiti onome što osoba opisuje. Nakon nekog vremena, publika će odabrati drugu osobu koja će joj pomoći u opisivanju. Svakih nekoliko minuta novi član će biti dodan onima koji opisuju (maksimalno 5 osoba). Bez obzira uspjeti li drugima opisati poruku ili ne, iz ove se aktivnosti može izvući nekoliko zaključaka.

- a) Ne percipiramo svi istu poruku
- b) Biramo ljude kojima vjerujemo da nas zastupaju u donošenju odluka, u teškom trenutku, u problemu.
- c) Ako se o problemu raspravlja između pojedinaca, ima više šanse da se on riješi nego jednostavno imati nepristrano gledište.

Dodatnu pomoć u razumijevanju sadržaja prezentacije može pružiti postojanje slika ili audio-vizualnog materijala za tumačenje nekih pojmova.

4.7. Zaključci i zatvaranje predavanja.

Završetkom prethodnog dijela prva prezentacija je došla kraju.

Trener se može epigramski pozvati na zaključke modula koji su predstavljeni odabranoj skupini.

Također treba spomenuti da će sljedećem predavanju prisustvovati ljudi iz različitih agencija kako bi razgovarali o mogućim rješenjima svojih problema.

Važan cilj je raspraviti perspektivu svake grupe tako da ona druga razumije njihovu perspektivu, a zatim pronaći sredinu koja će usrećiti što više ljudi.

5. Faza 1, dio 2 “Obuka za istraživače, tijela povezana s ribarstvom i donositelje odluka.”

5.1. Uvod

U uvodnom dijelu instruktor se treba predstaviti polaznicima. Procijenjeno vrijeme dodijeljeno za uvod u obje prezentacije prve faze smatra se dovoljnim da instruktor postigne sljedeće:

1. Prvo, pozdraviti i zahvaliti prisutnima na sudjelovanju u obrazovnom programu.
2. Zatim se predstavi polaznicima stvarajući vezu bliskosti među njima.
3. Zatim upoznati polaznike, bilo kroz diskusiju ili obraćajući se riječju naizmjenično.
4. Prisutnima ukratko predstaviti program izlaganja i teme svakog izlaganja.
5. Na kraju, objasniti polaznicima svrhu programa obuke.

5.2. Bioraznolikost i ribarstvo

U ovom dijelu, instruktor će govoriti o važnosti vodnih resursa, morskog ekosustava, organizama koji ga nastanjuju i vrstama skloništa.

Važno je spomenuti važnost ekosustava, elemenata i organizama (velikih ili malih) koji s jedne strane nisu bitni za čovjeka jer se ne iskorištavaju ekonomski, ali su s druge strane važna karika u pravilnom funkcioniranju ekosustava. Na primjer, fitoplankton, male ribe, morski sisavci, pa čak i Cnidaria ili bodljikaš. U raspravi o važnosti organizama za morski okoliš, može se opširno spominjati važnost biološke raznolikosti.

Tema ovog izlaganja je dana u svrhu pronalaženja bogate fotografske i audiovizualne građe, stoga je poželjno koristiti slike nego riječi.

Predložena su i pitanja za razgovor prema publici koja mogu zagrijati atmosferu tijekom treninga i povećati prisnost trenera s polaznicima.

Pripravnici ovoga puta mogu biti višeg obrazovnog stupnja, pa je primjereno sve prikazati na temelju akademskih referenci.

5.3. Održivo upravljanje ribarstvom

Pravilno i održivo upravljanje ribarstvom najkritičniji je čimbenik za opstanak ribarske struke u godinama koje dolaze, kao i za zaštitu morskih ekosustava i organizama.

Instruktor se u ovom predavanju treba osvrnuti na definiciju dobrog upravljanja ribarstvom. Kamo može dovesti njegova ispravna, a kamo pogrešna primjena? Jesu li zakoni na snazi u Europskoj uniji sve što ribarima i morima treba za njihovu održivost ili im treba više?

Ovaj dio je dan za postojanje aktivnosti između publike i voditelja. Aktivnosti koje mogu pomoći u lakšem razumijevanju poruka. Na primjer, na početku ove jedinice, trener može zamoliti polaznike da rasprave i predstave, po prioritetu, probleme s kojima se ribarska industrija susreće.

Mogu razgovarati o stvarima koje bi željeli promijeniti u zakonskom okviru ribarstva, uvijek s ciljem održivosti ribarske profesije.

Fenomen lošeg upravljanja vodnim resursima može se prikazati i kroz primjer tragedije zajedničkog dobra.

Dodatnu pomoć u razumijevanju sadržaja prezentacije može pružiti postojanje slika ili audio-vizualnog materijala za tumačenje pojedinih pojmova.

Pripravnici ovoga puta mogu biti višeg obrazovnog stupnja, pa je primjereno sve prikazati na temelju akademskih referenci.

5.4. Podizanje svijesti o pitanjima klimatskih promjena i onečišćenja plastikom

Posljednjih godina fenomen klimatskih promjena i onečišćenja plastikom pogađa morske ekosustave i organizme.

Prvo, instruktor mora dati kratko objašnjenje definicija ovih problema. Predlaže se da prezentiraju statističke podatke (tablice, dijagrame) koji pokazuju učinke klimatskih promjena i onečišćenja plastikom na ribarstvo.

Zatim, kroz raspravu sa prisutnima predstaviti kako ribolov može pomoći u borbi protiv ovih problema od malog do značajnog postotka.

Bez obzira na znanstvenu razinu učenika, prisutnost slika i audio-vizualnih materijala, ako se pravilno koriste, može dodatno pomoći razumijevanju pojmova.

5.5. Važnost komunikacije i suradnje

Ovo poglavlje može biti isto za dvije skupine. Za više informacija pogledajte poglavlje 4.6 .

5.6. Zaključci i zatvaranje predavanja.

Završetkom prethodnog dijela završila je i druga prezentacija.

Trener se može epigramski pozvati na zaključke modula koji su predstavljeni odabranoj skupini.

Također treba spomenuti da će sljedećem predavanju prisustvovati ljudi iz različitih agencija kako bi razgovarali o mogućim rješenjima svojih problema.

Važan cilj je raspraviti mišljenja svake grupe kako bi druga shvatila njihovu perspektivu, a zatim pronaći sredinu koja će usrećiti što više ljudi.

6. Faza 2, “Zajednička obuka grupa koje sudjeluju”

Možda najvažnija i najkritičnija prezentacija u ovom obrazovnom programu. Budući da bi se svaka grupa trebala miješati i svojom raspodjelom u prostoru i svojim idejama i mišljenjima s onima druge grupe.

Svaki od sljedećih modula bit će predstavljen u obliku aktivnosti i rasprave između učenika.

- I. Prvo će članovi grupe ustati i raspravljati o pitanju postavljenom na početku poglavlja.
- II. Zatim će, uz nekoliko minuta, napisati 5 rješenja koja predlažu.
- III. Zatim će se raspravljati o rješenjima obiju grupa i predstaviti ih naglas u prostoriji kako bi ih ostali ljudi čuli.
- IV. Konačno, najteži dio ove aktivnosti je napisati 6 novih prijedloga/rješenja o kojima će obje skupine odlučivati u isto vrijeme.

To su ili kombinacije ili varijacije prijedloga danih na početku. Svaka grupa će svoje stajalište braniti pregovaranjem i dijalogom.

Na taj način jačamo suradnju između ljudi iz iste skupine. Ali također tjeramo ove ljude da komuniciraju i surađuju s ljudima iz druge grupe, povećavajući sposobnost pregovaranja.

Uloga trenera u drugoj fazi više je uloga pomagača. On/ona bi trebao dati sudionicima točne upute za pitanja u modulima, poštovati vrijeme potrebno za ispunjavanje pitanja i održavati red u prostoriji jer intenzivna aktivnost i rasprave mogu podići glas.

6.1. Uvod

U uvodu će instruktor pozdraviti i zahvaliti polaznike na ulasku u završni dio programa obuke.

Sudionicima će se reći da ne sjede u prostoriji kao dvije odvojene grupe, već da se izmjenjuju s ljudima iz druge grupe. Na taj će način biti moguće stvoriti bliskost među skupinama i premostiti praznine koje su možda nastale iz prošlosti.

Instruktor će se ukratko osvrnuti na koncepte predstavljene u prethodnom treningu, te se ukratko osvrnuti na module i teme koje će se obraditi.

Ovdje je vrijedno napomenuti da to nije samo predavanje u kojem se prezentiraju neke teme. Radi se o raspravi za pronalaženje rješenja o pitanjima vezanim uz tematiku prethodnih predavanja.

6.2. Ekologija mora i bioraznolikost

Neka od pitanja koja mogu biti predmet rasprave u ovom odjeljku su:

1. Kojih je 5 najvažnijih organizama u moru?
2. Kojih je 5 načina na koje možemo zaštititi morske ekosustave?
3. Navedite 5 prijedloga za jačanje biološke raznolikosti u morskim ekosustavima.

6.3. Održivo upravljanje ribarstvom

Neka od pitanja koja mogu biti predmet rasprave u ovom odjeljku su:

1. Kojih je 5 promjena koje bi mogle dovesti do pravilnog održivog upravljanja ribarstvom?
2. Kojih je 5 nedostataka modernog ribolova kakav se sada prakticira?
3. Kojih je 5 najvažnijih utjecaja ribolova na morske ekosustave?

6.4. Onečišćenje plastikom i klimatske promjene

Neka od pitanja koja mogu biti predmet rasprave u ovom odjeljku su:

1. Kojih 5 rješenja za problem plastičnog onečišćenja i klimatskih promjena može ponuditi ribarstvo?
2. Kojih je 5 najštetnijih ribolovnih aktivnosti koje ublažavaju te probleme?
3. Kojih je 5 najvažnijih problema klimatskih promjena i onečišćenja plastikom i 5 prijedloga za njihovo rješavanje?

6.5. Komunikacija i suradnja između timova

Dva tima sada su upoznata s pitanjem komunikacije i suradnje, te kako to može pomoći u postizanju ciljeva oba tima.

Trener može provesti kratku komunikacijsku aktivnost između dvije grupe.

Na primjer, igra Mirror:

Ogledalo je jedna od najjednostavnijih neverbalnih komunikacijskih igara. Igrači se udružuju i suočavaju jedan s drugim. Jedan igrač je vođa, a drugi pratilac. Vođa se počinje kretati bez riječi, a sljedbenik odgovara svakom pokretu. Sudionici se moraju u potpunosti osloniti na govor tijela. Nakon nekoliko minuta igrači mijenjaju uloge i ponavljaju vježbu.

Nakon toga slijedi kratko predavanje u kojem će trener predstaviti uspješne i neuspješne primjere suradnje ribara i drugih agencija.

6.6. Zaključci programa obuke

Završetkom prethodnog modula završava druga faza obrazovnog programa.

Instruktor bi trebao izgovoriti završnu rečenicu koja bi mogla biti sažetak cijelog programa edukacije, a zatim se zahvaliti polaznicima obje grupe koji su sudjelovali i pomogli da se predavanja kvalitetno izvedu.

Za bolju provedbu budućih programa osposobljavanja, preporuča se da se na kraju polaznicima podijeli kratki upitnik s pitanjima usmjerenim na evaluaciju materijala za osposobljavanje.

7. Uobičajene prakse za izradu prezentacija

Za pravilnu i ujednačenu konstrukciju obrazovnog programa, u nastavku se nalaze upute za izradu prezentacija.

1. [Zajednički obrazac koji](#) će primjenjivati kreatori obrazovnih modula. (Naslovna stranica, promjena poglavlja, glavni dio prezentacije, prekid slajdova, kraj prezentacije):
2. Font koji se predlaže za korištenje je: **Roboto crni** ili s bijelom bojom (#F8FBFD) ili s tamnoplavom (#053D57) kad god je potrebno promijeniti.

Neke smjernice koje mogu poboljšati izgled prezentacije i učiniti je razumljivijom:

- a) Uključujemo samo jedan ključni koncept po slajdu. Dakle, na ovaj način učenik se usredotočuje na jedan koncept i ono što on obuhvaća, za razliku od uzimanja mnoštva informacija odjednom.
- b) Pokušavamo ukloniti što je više moguće teksta na slajdovima dodavanjem slika, dijagrama ili videa. Dakle, poruku koju želimo prenijeti lakše ćemo razumjeti. Kao tekst spominjemo nešto vrlo važno ili nešto na što želimo skrenuti pozornost učenika.
- c) Bolje je staviti više slajdova s manje vremena utrošenog na svaki od manjeg broja slajdova s više vremena na svakom od njih. Stoga učeniku nije lako dosaditi gledanje u ekran ili slušanje instruktora koji nekoliko minuta objašnjava istu materiju.
- d) Pokušavamo dodati bibliografsku referencu informacija koje smo koristili. To je važno uvjeravanje našeg govora čak i u slučajevima kada publika ne pripada najvišem stupnju obrazovanja.
- e) Konstrukcija slajdova mora biti takva da onaj tko ne obraća pozornost na riječi predavača, može ukratko razumjeti sadržaj i temeljni koncept o kojem govorimo samo gledajući svaki put prezentaciju.

8. Reference

- Bourne PE. Deset jednostavnih pravila za dobru usmenu prezentaciju. *PLoS Comput Biol*. 2007;3:593–4. doi: 10.1371/journal.pcbi.0030077
- Chugai, Oksana & Terenko, Olena & Ogienko, Olena. (2017). METODE KOJE DJELUJU: NAJBOLJE PRAKSE EDUKACIJA ODRASLIH U SAD-u. Napredno obrazovanje. 4. 72-77. 10.20535/2410-8286.109216.
- Dubovec, Juraj & Falat, Lukas & Makyšová, Jana. (2016). Optimalan broj učenika u razredu. *Globalni časopis za poslovanje, ekonomiju i menadžment: Tekuća pitanja*. 6. 243. 10.18844/gjbem.v6i2.1387.
- Hedges, JH, Adolph, KE, Amso, D., Bavelier, D., Fiez, JA, Krubitzer, L., McAuley, JD, Newcombe, NS, Fitzpatrick, SM i Ghajar, J. (2013.), Igra, pozornost i učenje: Kako igra i vrijeme oblikuju razvoj pažnje i utječu na učenje u učionici?. *Ann. NY Acad. Sci.*, 1292: 1-20. <https://doi.org/10.1111/nyas.12154>
- Kosslyn SM, Kievit RA, Russell AG, Shephard JM. Nedostaci i nedostaci PowerPoint® prezentacije: Psihološka analiza. *Front Psychol*. 2012;3:1–22. doi: 10.3389/fpsyg.2012.00001
- Naegle KM. Deset jednostavnih pravila za učinkovite prezentacijske slajdove. *PLoS Comput Biol*. 2. prosinca 2021.;17(12):e1009554. doi: 10.1371/journal.pcbi.1009554.
- Suparsih, I. (2017). Istraživanje preferencija učenika prema rasporedu sjedenja u učionici u privatnoj osnovnoj školi - kvalitativno istraživanje u jednoj od osnovnih škola u Bandungu.

IZJAVA O ODRICANJU OD ODGOVORNOSTI

Ovaj projekt je financiran uz potporu Europske komisije. Ova publikacija izražava isključivo stajalište njenih autora i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze.